

ІСТОРИЧНІ ТА ПРАВОВІ ПЕРЕДУМОВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ У СФЕРІ БУДІВНИЦТВА (ДОРЕВОЛЮЦІЙНИЙ ПЕРІОД)

HISTORICAL AND LEGAL PRECONDITIONS FOR IMPLEMENTATION OF DECENTRALIZATION OF POWER IN THE CONSTRUCTION INDUSTRY (PRE-REVOLUTIONARY PERIOD)

Слончак В.В.,

*здобувач кафедри адміністративного та фінансового права
Національного університету біоресурсів і природокористування України*

У статті досліджено історичні аспекти зародження та формування адміністративного законодавства у галузі будівництва. Здійснено ретроспективний аналіз нормативно-правових актів, що регулювали діяльність державних органів у галузі будівництва. Пропонується виокремлення окремих періодів та етапів розвитку адміністративного законодавства у галузі будівництва.

Ключові слова: адміністративне законодавство, адміністративне законодавство у галузі будівництва, періоди розвитку адміністративного законодавства у галузі будівництва, етапи розвитку адміністративного законодавства у галузі будівництва.

В статье исследованы исторические аспекты зарождения и формирования административного законодательства в области строительства. Осуществлен ретроспективный анализ нормативно-правовых актов, регулирующих деятельность государственных органов в области строительства. Предлагается выделение отдельных периодов и этапов развития административного законодательства в области строительства.

Ключевые слова: административное законодательство, административное законодательство в области строительства, периоды развития административного законодательства в области строительства, этапы развития административного законодательства в области строительства.

In the scientific article researched the historical the aspects of initiating and formation of administrative legislation in the construction industry. Was carried out retrospective analysis normative legal acts regulating the activity of the state bodies in the construction industry. Were proposed the allocation of development periods of administrative legislation in the construction industry.

Key words: administrative legislation, administrative legislation in the construction industry, development periods of administrative legislation in the construction industry, development stages of administrative legislation in the construction industry.

Постановка проблеми. Створення конкурентоспроможної, соціально орієнтованої ринкової економіки та забезпечення постійного зростання рівня життя і добробуту населення є одним із пріоритетів національних інтересів [1]. Відповідно до Основ національної безпеки України, а також у зв'язку з подальшим поглибленням трансформаційних процесів ринкового характеру в економіці України останнім часом значно зросли потреби держави, територіальних громад і суб'єктів господарювання державної і комунальної власності в капітальному будівництві об'єктів як виробничого та інфраструктурного, так і невиробничого (соціального) призначення.

Стан дослідження проблеми. Теоретичною основою нашого дослідження є праці відомих вітчизняних та російських учених-правознавців у галузі адміністративного права – В.Б. Авер'янова, О.М. Бандурки, Д.М. Бахраха, Ю.П. Битяка, В.М. Бевзенка В.В. Галуцька, І.П. Голошніченка, Є.В. Додіна, С.В. Ківалова, А.П. Ключниченко, Л.В. Ковалюк, Ю.М. Козлова, В.К. Колпакова, А.М. Люкшина, А.Т. Комзюка, Р.С. Мельника, О.І. Остапенка, М.С. Студенікіної та ін. Загальним питанням певних періодів розвитку як самої будівельної галузі, так і законодавства у досліджуваній сфері присвячувались окремі дослідження О.О. Квасніцької, Т.О. Коломоєць, Н. Мельника, М.С. Лаврентьева, В.Г. Олохи, С.С. Ожегова, І.Г. Пирожкова, В.В. Ревенко, І.А. Тарасенко, В.І. Черепа, І. Шкруб, О. Янковської та інших авторів. Євроінтеграційні процеси та відповідні новели законодавства, що спрямовані на врегулювання актуальних питань будівельної галузі, ставлять перед науковцями завдання щодо дослідження та аналізу нормативно-правової бази на предмет відповідності Конституції України та міжнародно-правовим нормам у рамках процесів децентралізації влади.

Метою статті є ретроспективне дослідження окремих історичних фактів та нормативно-правових актів, що регулювали будівельні процеси, та виокремлення на основі проведеного аналізу періодів розвитку відповідного законодавства.

Виклад основного матеріалу. У найширшому сенсі слова будівництво – це вид людської діяльності, спрямований на створення будівель, інженерних споруд (мостів, доріг, аеродромів), а також супутніх об'єктів (інженерних мереж, малих архітектурних форм, гаражів і тощо). Зародившись на зорі розвитку людства як інстинктивна діяльність людини з метою зміни або пристосування довкілля для своїх потреб, будівництво є складним і багатограним процесом, що знаходиться на перетині технічних, економічних, правових і соціальних аспектів. З економічної позиції будівництво – галузь матеріально-технічного виробництва, в якій створюються основні фонди виробничого та невиробничого призначення (готові до експлуатації будівлі, споруди та комплекси) [2, с. 16].

Архітектура (від лат. *architectura* та грецького *архітектор* – столяр) – якісна сторона будівельної діяльності, що відображає естетичний бік процесу створення будівельного об'єкту. [3, с. 8]. Будь-який будівельний об'єкт, що потрапив у сферу естетичної діяльності та став її результатом, – це об'єкт архітектури. Ми поділяємо підхід науковців у сфері будівництва та архітектури, які розглядають об'єкти будівництва не як окремі матеріально-конструктивні елементи, а як просторове утворення (форму), де можуть відбуватися найбільш оптимально ті чи інші життєво необхідні процеси [3, с. 9].

Із часів неоліту (V – II ст. ст. до н. е.) до нас дійшли на перший погляд незрозумілі споруди у вигляді вертикально закріплених каменів – менгіри (менгір від нижньобретонського *maen* «каміння» та *hig* «довгий»; в англійській археології поширене найменування англ. *standing stones* «стояче каміння») – доісторична пам'ятка мегалітичної культури, що є вертикально поставленим кам'яним блоком (стовпом, брилою). Саме вони є першою в історії естетичною концепцією простору, оскільки як «речі» використовувались предмети неживої природи – камені; для їх «колюднення», показу у вигляді об'єкту людської діяльності їм надавалось не звичайне для природи положення у

просторі. Саме ці споруди, а не практичні будівлі (курени, землянки тощо) були першими архітектурними спорудами, які несли у собі наївну, але виразну модель світу і людини в ньому [3, с. 9]. У добу неоліту на території України з'явилися глибше вкопані в землю круглі чи овальні землянки зі стіжкватим перекриттям зі шкур або кори. Трипільська культура залишила цілі селища, які були відкритими і знаходилися переважно на узгір'ях або в долинах (уздовж малих річок); тут житла вже були прямокутної форми з ліпленою стовповою конструкцією. За доби неоліту та бронзи і критських часів поблизу військового типу городищ, які були розташовані на високих берегових кручах, вже будувались відкриті хліборобські поселення, де житла були з пруття та глини [4, с. 181; 5, с. 536].

Історія правового регулювання будівництва починалася з публічного регулювання цієї сфери людської діяльності. Уже перші племена, які жили на території як Європи, так і Стародавньої Русі, були зайняті будівництвом житла і громадських будівель, а також оборонних споруд [6, с. 92]. Окремого органу управління у галузі будівництва в цей період не було, замовником будівель найчастіше був сам князь. Відсутність будь-яких публічних органів, сферою діяльності яких було би регулювання будівельної діяльності, вплинула на те, що організацію та управління цими процесами спочатку здійснювала сама громада, а з появою держави і права на різних етапах еволюції – публічні органи загальної та спеціальної компетенції відповідно до норм права, що регулювали будівельну діяльність [7, с. 87; 8, с. 26].

Стрімкий розвиток держави на міжнародній арені, тісні контакти з візантійською культурою зумовили виникнення монументальної кам'яної архітектури. Залучення до будівельної справи осіб зі спеціальними знаннями є твердженням того, що держава намагалася певним чином контролювати не тільки процес виконання робіт, а й якість отриманого будівельного продукту. Перша згадка про будівництво мостів міститься у пам'ятці давньоруського права – «Руській Правді» (XI – XII ст.). Вже коротка редакція «Руської Правди» містить «Урок мостникам», де регламентується порядок спорудження або ремонту мосту. Науковці і дослідники «Руської Правди» вважають, що закон мав на увазі не тільки мости, а й міські вулиці. У ст. 43 вказана оплата праці за збудування містка: «А такова плата мостникам: когда построят мост, то пусть возьмут по окончанию своей работы ногату и от каждого устья моста по ногате, столько же при починке ветхого моста, хотя бы несколькими досками, 3-мя, 4-мя или 5-ю» [9, с. 35–38].

Цікавими є дослідження указів Петра I та його наступників, що стосувалися розміру ділянок, що виділялися для будівництва житла поміщиків, та розмірів самих будинків, наприклад: «те, у кого насчитывалось более 1000 дворов, должны были строить перво по 1 каменному дому немедленно, в течение двух лет – другие» [10, с. 29]. У 1737–1740 рр. був створений перший російський теоретичний трактат-кодекс «Посада архітектурної експедиції», автором якого був Єропкін. У документі тієї епохи були сформульовані його теоретичні погляди на архітектурну професію. Трактат із 30 глав висвітлював принципи державного керівництва архітектурно-будівельною справою у столиці, організацію діяльності архітекторів і їхньої освіти, технічні прийоми будівництва, виробництва будівельних матеріалів і багато іншого [11; 12, с. 97]. Відповідний період характеризувався відсутністю кодифікації, а основними напрямками нормотворчості у сфері будівництва були планування та перепланування міст; упровадження типового будівництва; оптимізація юридичного забезпечення механізмів будівельного виробництва і правового статусу керівників і виконавців будівельного процесу; стандартизація документального обороту містобудування.

Наприкінці XVIII ст. під владою імперії Габсбургів знаходились Східна Галичина, Буковина і Закарпаття.

На початку зародження камеральних наук та поліцейського права починаючи з XVIII ст. існувала низка нормативних актів, що стосувалися будівельної діяльності. «Kameralistik» у перекладі з німецької означає «управління палацевою казною та майном», а відповідна наукова дисципліна в основі своїй мала потребу забезпечити раціональне управління державним (королівським, камеральним) майном [13, с. 7].

Органом, до кола повноважень якого належало здійснення нагляду за будівництвом та благоустроєм населених пунктів, була поліція, до повноважень якої входило здійснення нагляду в містах за казенними будовами, а також за ремонтом та утриманням будівель; контроль за безпекою та твердістю будівель; забезпечення пожежної безпеки у містах. На місцевому рівні поліцейські функції покладалися на комендантів міст або городничих, які мали повноваження у сфері благоустрою та архітектурно-будівельного контролю. Для обліку відповідних дій, які стосувалися нового будівництва, перебудування, виділення земельних ділянок для будівництва, була запроваджена посада приватного маклера, до кола обов'язків якого входило ведення обліку та фіксації всіх будівельно-ремонтних робіт та інших операцій, що належали до будівництва і поземельної власності [7, с. 90; 14, с. 126].

Стосовно центрального управління у сфері будівництва з 1810 р. управління здійснювало Міністерство Внутрішніх Справ Росії, пізніше в 1812 р. був заснований будівельний комітет, який спостерігав за будівлями (крім палацових) та мав ряд повноважень щодо розбудови міст та селищ. Таким чином, на початку XIX ст. практично вся сфера цивільного будівництва була підконтрольна МВС як органу, що забезпечував благоустрій і добробут у державі. При цьому найбільш чітко виділялись два основні напрями діяльності МВС у сфері цивільного будівництва. Перший – законотворча діяльність, що тісно перепліталась із контролем за законністю проектування та будівництва будівель і споруд. Другий – технічний та архітектурний контроль, що полягав у безпосередньому забезпеченні ефективної роботи архітектурно-будівельного комплексу [15; 16, с. 113]. Першим систематизованим збірником законів із цивільного будівництва став Статут будівельний 1832 р., він містив положення щодо управлінських процесів у проектуванні та будівництві, взаємодії відомств і приватних осіб із центральними та місцевими органами Внутрішніх Справ та інших погоджувальних структур у галузі будівництва, благоустрою; він також містив технічно-будівельні та загальні планувальні правила для міст, селищ та сіл [7, с. 93].

Будівельний статут мав декілька редакцій (1832 р., 1842 р., 1857 р., 1900 р.), що ґрунтувалися одна на одній та переймали базові принципи. Це стосувалося способів здійснення будівельних робіт – підрядного та господарського, який передбачав розподіл будівельних обов'язків між службовцями будівельних відділень губернських правлінь. Підрядний спосіб виконання робіт передбачав запровадження міськими управліннями торгів із метою укладення найбільш вигідних контрактів із можливими підрядчиками (п. 7 ст. 40 Законів і Правил Будівельного статуту) [17, с. 11].

Другий етап реформування будівельної галузі Імперії припадає на другу половину XIX ст. Так, у 1864 р. управління будівельної частини знову переходить до повноважень МВС. Замість будівельних і дорожніх комісій при губернських і обласних правліннях створюються будівельні відділення [16, с. 113]. Цей перший кодифікований акт у сфері будівництва містив обов'язки будівельних відділень, що підпорядковувались губернським та обласним правлінням, які знаходились у підпорядкуванні Технічно-Будівельного комітету в межах Міністерства внутрішніх справ. Серед обов'язків можна виокремити складання та розгляд проектів, кошторисів казенних будівель; технічно-

поліцейський нагляд за приватними будівлями; утримання військових будівель; збір інформації щодо цін на будівельні матеріали та оплату праці у цій сфері. Будівельні відділення несли відповідальність за те, щоб проекти відповідали правилам архітектури та будівництва (ст. 1; ст. ст. 40, 67 Законів і Правил Будівельного статуту) [17, с. 10–13].

Проте у 30-х роках XIX ст. будівельна частина цивільного відомства перейшла у підпорядкування Головного управління шляхів сполучення і публічних будівель. Детально аналізує діяльність та повноваження будівельної комісії В.Г. Олюха у своїй монографії «Оптимізація капітального будівництва: господарсько-правові проблеми» [7, с. 92–99] та доходить висновку, що перехід цивільного будівництва до складу Головного управління шляхів сполучення і публічних будівель привів до реформування всієї системи публічних органів у сфері будівництва.

За скорочення статей будівельного статуту в кінці XIX ст. у зв'язку зі змінами, що відбувалися в архітектурі і містобудуванні, в ньому залишалися постанови загального характеру і скасовувалися окремі положення з розрахунку на те, що вони потраплять в обов'язкові постанови міських дум, тобто детальна регламентація будівництва надавалася міській владі, яка відповідно до міських реформ 1870 р. та 1892 р. повинна була видавати постанови щодо міського благоустрою та архітектурно-будівельні правила [7, с. 86].

Проте держава чітко обмежувала нормотворчу діяльність місцевих органів самоуправління. Реформа 1870 р. до системи контролюючих органів у сфері будівництва внесла зєства. Відповідно до Міського положення 1870 р. у містах було створено міські думи (розпорядчий орган) і міські управи (виконавчий орган), які практично нічим не відрізнялися від земських. Вони займалися благоустроєм міста, розвитком промисловості, міської торгівлі, охороною здоров'я, освітою, станом ринків [18, с. 28].

Прикладом такого «самоуправління» можна назвати Збірник будівельних постанов міста Києва, який був складений на підставі Будівельного статуту 1900 р., Обов'язкових постанов Міської Думи періоду 1879–1912 рр., Циркуляру технічно-будівельного комітету Міністерства внутрішніх справ та рішень Урядового сенату. Відповідно до цього Збірника Київ поділявся у будівельному плані на чотири розряди (ст. 1). Особи, що хотіли будувати нову будівлю чи перебудувати вже наявну, зобов'язані були надати Міській Управі плани садиби; підпис архітектора чи іншого техника про те, що вони беруть на себе обов'язки відповідального будівельника, якщо садиба має бути кам'яна; креслення внутрішньої будови садиби у двох екземплярах; підтвердження заявником відповідності плану садиби дійсності, а у разі його оскарження заявник не повинен мати претензій до Міського Суспільного Управління, яке дало дозвіл на будівництво, якщо в судовому порядку буде визнано, що садиба підлягає знесенню (Розділ

3 ст. 8) [19, с. 13]. Подальший розвиток будівельної справи та суспільства в цілому привів до необхідності удосконалення Будівельного статуту. Був розроблений проект, проте до революції він так і не був прийнятий.

Стосовно Західної частини України, яка була у складі Австрійської імперії, Декретом австрійського уряду від 13 травня 1784 р. було затверджено, що влада у містах повинна будуватися на принципах Магдебурзького права. Вирішення спільних справ Австрії та Угорщини на підставі ст. XII угорських Законів від 1865–1867 рр. «Про спільні справи країв угорської корони та інших країв, що залишаються під управлінням Вельмишановного Пана, і про способи їх трактування», а також австрійського закону від 21 грудня 1867 р. № 146 «Про спільні справи усіх країв австрійської монархії і про способи їх тлумачення». Ці два закони були повністю узгоджені між собою і визначали устрій та функції спільного уряду [20, с. 79].

Зразком діяльності органів місцевого самоврядування у сфері будівництва на цих територіях можна назвати магистрат Львова, що був утворений на основі декрету від 31 серпня 1786 р., крім бургомістрів і 16 засідателів-радників мав відділення та підпорядковані установи, до яких належало відділення будівель та конскрипційно-житлове відділення, яке займалося обліком житлових приміщень управління міста. Згодом у Львові була організована Галлицька крайова будівельна дирекція, яка поділялася на комісаріати (відділення), які осідали в містах-округах та окремих містах. До повноважень цієї дирекції входило виконання різних будівельних робіт: спорудження доріг, мостів і будівель, контроль за приватним будівництвом. [21]. Отже, регулювання будівельної діяльності в Західній частині України, що входила до складу Австро-Угорської імперії, здійснювалося місцевими органами державної влади на принципах Магдебурзького права.

Висновки. Пропонуємо виокремити період зародження законодавства в галузі будівництва, що опосередковується від створення перших архітектурних споруд до формування поліцейського законодавства (до початку XVIII ст.). Другий період розвитку адміністративного законодавства у сфері будівельної діяльності – період входження українських земель до складу Російської імперії (початок XVIII ст. – початок XX ст.) ми пропонуємо поділити на такі етапи: перший – формування поліцейського законодавства шляхом утворення перших контролюючих органів у сфері будівництва і містобудування, а також прийняття нормативно-правових актів та правил щодо здійснення будівництва (початок XVIII ст. до 1832 року); другий етап – кодифікація законодавства у сфері будівництва та концентрація владних повноважень у сфері будівництва (з 1832 р/ по 1870 р.); третій етап – запровадження реформи місцевого самоврядування та перші спроби децентралізації влади у сфері будівництва (з 1870 р. по 1918 р.).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про основи національної безпеки України : Закон України від 19 червня 2003 р. № 964-IV [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України: Законодавство – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/964-15?nreg=964-15&find=1&text=%E1%F3%E4%V3%E2&x=0&y=0>
2. Семенко Б.М. Адміністративна відповідальність за правопорушення у галузі будівництва [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 – Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право / Б.М. Семенко ; наук. кер. Г.В. Джагунов ; Запорізький національний університет. – Запоріжжя : Б. В., 2011. – 193 с.
3. Российская архитектурно-строительная энциклопедия [Министерство строительства Российской Федерации. Всероссийский научно-исследовательский институт проблем научно-технического прогресса и информации (ВНИИНТИ)]. – ТОВ Издательство «Алфа», М. : 1996. – 336 с.
4. Енциклопедія Українознавства: – Перевидання в Україні. – К. : Глобус, 1993 – Репринтне відтворення вид. 1955–1984 років. Т. 1: А – Г. – 1993. – 399 с.
5. Енциклопедія Сучасної України / [редкол. І.М. Дзюба та ін.]. – К. 2001 – Т. 3 Біо – Бя. – 2004. – 696 с.
6. Кузнецова С.А. Адміністративно-правове регулювання в сфері будівництва: дис. кандидата юрид. наук: 12.00.14 / С.А. Кузнецова. – Москва, 2003. – 188 с.
7. Олюха В.Г. Оптимізація капітального будівництва: господарсько-правові проблеми : монографія / В.Г. Олюха. – Київ : Центр учб. літ., 2015. – 301 с.
8. Люкшин А.М. Строительное право как комплексная отрасль права [Текст] /А.М. Люкшин. /Бизнес, менеджмент и право. – 2011. – № 1. – С. 26 – 34.
9. Тихомиров М.Н. Пособие для изучения Русской Правды [Текст]. – [Москва] : Изд-во Моск. ун-та, 1953. – 192 с.

10. Пирожкова И.Г. Строительное законодательство Российской империи : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / И.Г. Пирожкова. – Тамбов., – 2006. – 203 с.
11. «Должность архитектурной экспедиции». Трактат-кодекс 1737–1740 годов / Вводная статья-комментарий Д. Аркина // Архитектурный архив. Вып. 1. М., 1946. – С. 6–100.
12. Клименко Ю.Г., Клименко С.В. Государственные архитектурно-строительные комиссии и их роль в градостроительном развитии Санкт-Петербурга и Москвы в XVIII веке // Ю. Г. Клименко, С.В. Клименко // Градостроительство. – № 4. – 2012. – С. 95–100.
13. Антологія української юридичної думки [Текст] : в 6 т. / заг. ред. Ю.С. Шемшученко (голова) та інші. Том 5: Поліцейське та адміністративне право / Упорядники: Ю.І. Римаренко, В.Б. Авер'янов, І.Б. Усенко; відп. Редактори Ю.І. Римаренко, В.Б. Авер'янов; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – К. : Видавничий Дім «Юридична книга», 2003. – 600 с.
14. Ожегов С.С. Типовое и повторное строительство в России в XIII – XIX веках / С.С. Ожегов. – Москва : Стройиздат, 1984. – 88 с.
15. Містобудування як основа оптимізаційного впливу господарсько-правових засобів на сферу капітального будівництва [Електронний ресурс]. – Електронні дані. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/2015101166837/pravo/mistobuduvannya_osnova_optimizatsiyного_vplivu_gospodarsko-ravovih_zasobiv_sferu_kapitalnogo_budivnitstva (дата звернення 30.01.2017 р.).
16. Шкруб І.В. Будівельна поліція в Україні: перспективи створення, напрями діяльності та обсяг повноважень [Електронний ресурс] // І.В. Шкруб // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки» Випуск 1. Том 3. – 2016. – С. 112–118. – Електронні дані. – Режим доступу : http://www.lj.kherson.ua/2016/pravo01/part_3/32.pdf (дата звернення 30.01.2017 р.).
17. Законы и Правила Строительного Устава. – Москва : Типография Ф. Югансонь. Покровка, Лялинь перю, д. Претьснова, 1888. – 214 с.
18. Назарко А.Т. Миське самоврядування в Україні [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / Назарко Аркадій Тимофійович ; Нац. ун-т Одес. юрид. акад. – Одеса, 2015. – 224 с.
19. Сборникъ Строительныхъ Постановлений для города Кіева. Составитель Кіевскій Городской Архитекторъ Ип. Николаевъ. (Изданіе неофіціальное). Тип. А. И. Гросманъ Б.-Владімирская 48. – 1913. – 64 с.
20. Качур В. Про спільну компетенцію Австро-Угорської монархії // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : матеріали XII регіональної науково-практичної конференції. Львів, 9–10 лютого 2006 р. – Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2006. – С. 79–80.
21. Петрів Р. Центральні і місцеві органи державної влади і управління Австрії та Східної Галичини. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mesogaia.il.if.ua/petriv_galicien.htm (48).

УДК 342.537.36

МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ В КОНТЕКСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

LOCAL BUDGETS IN THE CONTEXT OF THE ADMINISTRATIVE-TERRITORIAL REFORM IN UKRAINE

Філіпенко А.С.,

*кандидат юридичних наук,**доцент кафедри спеціальних дисциплін та адміністративної діяльності
Донецького юридичного інституту МВС України*

Барулін А.О.,

*студент**Донецького юридичного інституту МВС України*

У статті розглядається сутність і основні ознаки місцевих бюджетів в умовах реформування. Проаналізовано наукові підходи щодо фінансової децентралізації та ролі об'єднаних територіальних громад у процесі реформування, місця та ролі міжбюджетних відносин новостворених громад.

Ключові слова: фінансова децентралізація, бюджет, об'єднані територіальні громади, міжбюджетні відносини, сільські ради.

В статье рассмотрена сущность и основные признаки местных бюджетов в условиях реформирования. Проанализированы научные подходы к вопросу финансовой децентрализации и роли объединенных территориальных общин в процессе реформирования, места и роли межбюджетных отношений новосозданных общин.

Ключевые слова: финансовая децентрализация, бюджет, объединенные территориальные общины, межбюджетные отношения, сельские советы.

The article deals with the essence and the main features of local budgets in the conditions of reforming. We analyze the existing scientific approaches to the issue of fiscal decentralization and the role of local communities united in the reform process. The place and role of intergovernmental relations newly established communities.

Key words: financial decentralization, budget, combined territorial communities, intergovernmental relations, village councils.

Постановка проблеми. На сучасному етапі Україна неухильно спрямовує свої зусилля на реалізацію євроінтеграційного курсу, виконання міжнародно-правових зобов'язань, у тому числі з питань розвитку місцевої і регіональної демократії.

Подальша демократизація суспільства, децентралізація влади на засадах субсидіарності були і залишаються пріоритетами України.

Важливу роль у цих процесах відіграє реформування місцевого самоврядування та територіальної організації

влади. Основні положення Європейської хартії місцевого самоврядування носять характер міжнародних стандартів, які мають як загальне значення для становлення, розвитку і функціонування системи місцевого самоврядування, так і профільне – у контексті їх реалізації в законодавстві України, тобто вони стали невід'ємним складником національного законодавства у цій сфері [1].

Нові умови, які забезпечуються завдяки впровадженню реформ із децентралізації, сприяють створенню нового лідерства, відповідальності та активного залучення